

الله اعلم
بما كنا
نعمل

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد شاهرود

دانشکده علوم انسانی، گروه تاریخ

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد M.A

گرایش: تاریخ ایران دوره اسلامی

عنوان:

شخصیت و کارنامه سیاسی امیرمؤید سوادکوهی

۱۳۱۱-۱۳۳۳ ش

استاد راهنما:

دکتر علی محمد طرفداری

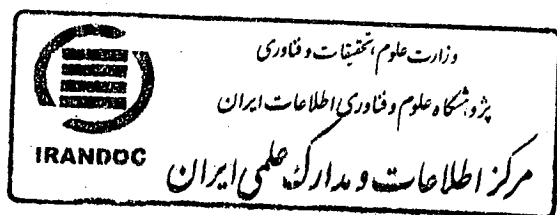
استاد مشاور:

دکتر محمدنبی سلیم

نگارش:

سیده زهرا کاوسی

تابستان ۱۳۸۹

۱۵۸۰۴۹

۱۳۸۹/۳/۸

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد شاهرود

دانشکده علوم انسانی ، گروه تاریخ
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد « MA »
گرایش : تاریخ ایران دوره اسلامی

عنوان :

شخصیت و کارنامه سیاسی امیر موید سوادکوهی

نگارش :

سیده زهرا کاوسی

تابستان ۸۹

۱۳۹۰/۳/۸

۱. دکتر علی محمد طرفداری

۲. دکتر محمد نبی سلیم

۳. دکتر محمد علی علیزاده

۴- دکتر قربانعلی گنجی

هیأت داوران :

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت رساله پایان نامه

اینجانب سیده زهرا کاوسی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته / دکتری حرفه ای / دکتری تخصصی در رشته تاریخ که در تاریخ ۲۸/۶/۸۹ از پایان نامه خود تحت عنوان "سبب‌های تاریخی و کارنامه سید علی حسینی" با کسب نمره

۱۸/۲۵ و درجه عالی دفاع نموده ام بدین وسیله متعهد می شوم:

(۱) این پایان نامه / رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

(۲) این پایان نامه / رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

(۳) چنانچه بعد از فراغت تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

(۴) چنانچه در هر مقطعی زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با این جانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی سیده زهرا کاوسی

امضاء و تاریخ

۹/۱۶/۹۰

تقدیم

به دو موجود مقدس که مو سفید کردند تا من در اجتماع رو سفید شوم و عاشقانه سوختند

تا روشنگر راهم باشند و گرمابخش وجودم، پدر و مادرم

سپاسگزاری

در اینجا بر خود واجب می دانم از زحمات استاد گرامی جناب آقای دکتر علی محمد طرفداری که به عنوان استاد راهنمای این پایان نامه از راهنمایی های ارزنده شان بهره برده ام تشکر و قدردانی نمایم همچنین از توصیه ها و ارشادات جناب آقای دکتر محمدنبی سلیم که سمت استاد مشاور را در این پایان نامه بر عهده داشته اند سپاسگذاری می نمایم و همچنین جا دارد از سایر اساتید مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد شاهرود که از محضرشان بهره های علمی فراوان برده ام هم تشکر ویژه ایی نمایم و در پایان از خانواده عزیزم، بخصوص پدر و مادر و برادر گرامیم که در طول مدت تحصیل مشوق و حامی من بوده اند، تشکر می کنم.

فهرست مطالب

عنوان..... صفحه

چکیده..... ۱

مقدمه..... ۲

فصل اول: کلیات

..... ۴

۱-۱ هدف..... ۵

۲-۱ سئوالات..... ۶

۳-۱ فرضیات..... ۶

۴-۱ روش تحقیق..... ۷

۵-۱ پیشینه..... ۷

۶-۱ سازماندهی پژوهش..... ۸

۷-۱ مشکلات..... ۹

فصل دوم: موقعیت جغرافیایی و اوضاع طبیعی منطقه سوادکوه

۱-۲ اوضاع طبیعی مازندران و شهرستان سوادکوه..... ۱۱

۲-۲ جغرافیای تاریخی شهرستان سوادکوه..... ۱۴

فصل سوم: مروری کوتاه بر اوضاع سیاسی، اجتماعی ایران از عصر ناصری تا انقراض

- قاجار..... ۱۹
- ۱-۳ اوضاع ایران در دوره سلطنت ناصرالدین شاه..... ۲۰
- ۲-۳ اوضاع ایران در دوره سلطنت مظفرالدین شاه..... ۲۳
- ۳-۳ اوضاع ایران در دوره سلطنت محمدعلی شاه..... ۲۵
- ۴-۳ اوضاع ایران در دوره سلطنت احمدشاه..... ۲۷
- ۵-۳ اوضاع سیاسی اجتماعی مازندران و منطقه سوادکوه در اواخر عصر قاجار..... ۲۹

فصل چهارم: زندگی نامه و احوال و کارنامه سیاسی امیر مؤید سوادکوهی..... ۳۲

- ۱-۴ زندگی نامه امیرمؤید سوادکوهی و خاندان و نسب او..... ۳۳
- ۱-۱-۴ ملاکین و خوانین مازندران..... ۴۱
- ۲-۴ برخوردها و درگیری های امیرمؤید با خوانین و حکام..... ۴۲
- ۱-۲-۴ امیرمؤید سوادکوهی و درگیری با لطف علی خان سردار جلیل (سالار مکرم)..... ۴۲
- ۲-۲-۴ درگیری امیرمؤید با عسگرخان عظام الملک..... ۴۶
- ۳-۲-۴ اتحاد امیرمؤید با امیر مکرم و رویارویی با امیر اعظم..... ۴۷
- ۳-۴ محمدعلی شاه و استبداد صغیر..... ۴۸
- ۱-۳-۴ موضع امیر مؤید در قبال محمدعلی شاه..... ۵۰
- ۲-۳-۴ آخرین تلاش های محمد علی شاه برای بازگشت به قدرت و حمایت امیرمؤید از وی..... ۵۷
- ۴-۴ امیر مؤید و سالارالدوله قاجار..... ۶۶
- ۵-۴ امیرمؤید و روس ها..... ۶۹
- ۶-۴ قرارداد ۱۹۱۹ م وثوق الدوله و مفاد آن و واکنش مردم..... ۷۷
- ۱-۶-۴ موضع امیرمؤید سوادکوهی در برابر قرارداد ۱۹۱۹ میلادی..... ۷۹
- ۲-۶-۴ عزل وثوق الدوله و روی کار آمدن مشیرالدوله و تمجید از تلاش امیرمؤید..... ۸۶

فصل پنجم : امیرمؤید و رضاخان..... ۸۸

۱-۵ نگاهی مختصر بر اوضاع ایران در زمان روی کار آمدن پهلوی اول..... ۸۹

۲-۵ جایگاه امیرمؤید و رضاخان تا قبل از کودتای ۱۲۹۹ شمسی..... ۹۳

۳-۵ موضع امیرمؤید در برابر اقدامات رضاخان پس از کودتای ۱۲۹۹ شمسی..... ۹۶

۴-۵ شورش لهاک خان باوند..... ۱۱۷

فصل ششم : نتیجه گیری..... ۱۲۰

۱-۶ نتیجه گیری..... ۱۲۱

۲-۶ منابع و مأخذ..... ۱۲۴

۳-۶ ضمائم..... ۱۳۰

۴-۶ چکیده انگلیسی..... ۱۳۱

چکیده

یکی از شخصیت های مطرح در عرصه سیاسی تاریخ معاصر ایران، امیرمؤید سوادکوهی منسوب به دودمان قدیمی باوند و از چهره های برجسته سیاسی منطقه سوادکوه و نماینده مردم ساری در مجلس ملی دوره سوم و رئیس قشون مازندران در اواخر عصر قاجار است. شخصیتی که بررسی نقش و موضع او در برابر حوادث آن عصر و برخوردش با بیگانگان از جنبه مطالعات تاریخی حایز اهمیت است، خاصه که درباره این شخصیت تحقیقات چندانی صورت نگرفته است.

امیرمؤید نه تنها به دلیل مخالفت هایش با روس ها در شمال ایران، بلکه به واسطه ضدیت با عقد قرارداد ۱۹۱۹ ایران و انگلیس، شخصیتی آزادی خواه و مبارز تلقی شده است. از این روی لازم است که درباره فعالیت های او علیه سیاست گران وقت و نیروهای استعماری در دوران قاجاریه مطالعه و بررسی صورت گیرد، هدفی که این پایان نامه در پیش رو داشته است. برای رسیدن به چنین هدفی، بر پایه بررسی و گردآوری داده های متعدد و غیر همسو تلاش صورت شد که گزیده داده های اصیل تاریخی گردآوری شود و پس از تحلیل و استنتاج، نگاهشده های پالایش شده در قالبی منطقی و به سامان تدوین گردد. امید است نتایج به دست آمده درباره شخصیت محوری این پایان نامه، هر چند اندک به دانسته های خوانندگان و محققان تاریخ معاصر ایران بیفزاید و برخی از زوایای تاریک بحران های سیاسی تاریخ یکصد سال اخیر ایران را روشن سازد.

کلیدواژه ها: امیرمؤید سوادکوهی، مازندران، سوادکوه، قاجاریه، رضاخان، مشروطیت،

قرارداد ۱۹۱۹

مقدمه

بیان مسئله

شناخت شخصیت های تاثیرگذار سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و آشنایی با اقدامات و کارنامه آنها همواره یکی از مسائل مهم یک جامعه بوده است. چه بسا که همین افراد و اشخاص نقش مهمی در ایجاد و شکل گیری یک سری حوادث و وقایع در سالهای پس از خود را داشته اند. بنابراین لازم می نماید که برای آشنایی بیشتر با یک واقعه و رویداد تاریخی و تجزیه و تحلیل آن، ابتدا اشخاص مهمی که در آن رویداد نقش اساسی ایفا کرده اند، را شناخت.

یکی از این اشخاص که در این پایان نامه به معرفی او و اقداماتش پرداخته شده است امیرمؤید سوادکوهی، از ناحیه سوادکوه در استان مازندران است، وی در زمان خود که از سلطنت ناصرالدین شاه تا قدرت یابی رضاخان طول کشیده، باعث بروز حوادث و تنش هایی در جامعه ایرانی شده است که فکر و ذهن جامعه و دولت ایران را تا مدتی درگیر خود کرده بود. قصد نگارنده این پایان نامه نیز در انتخاب این موضوع، بررسی این حوادث و معرفی این شخصیت و کارنامه و اقدامات او بوده است.

اسمعیل خان باوند سوادکوهی (امیرمؤید)، از چهره های برجسته سیاسی منطقه مرکزی مازندران بود که او را به جنگاوری، درایت، وطن خواهی و نیز روشن فکری ستوده اند. او یکی از چهره هایی است که در حوادث تاریخ معاصر ایران به خصوص در مقطع تاریخی مابین افول قاجاریه و ظهور پهلوی دارای نقش و اهمیت خاصی است. امیرمؤید فرزند ابراهیم خان شعاع السلطنه از تحصیل کرده های دارالفنون و از شاگردان سید جمال الدین اسدآبادی بود. در روزگار حکمرانی ناصرالدین شاه وی جزء عمده جات خلوت و شکار بوده و ضمن داشتن مسئولیت ریاست ایل سوادکوه و سوارهای آن محل به دریافت درجه سرهنگی نیز نایل شد. او که در دوره حکومت مظفرالدین شاه به واسطه دسایس درباری شغل و نفوذش را در دستگاه حاکمه از دست داد به مخالفت جدی با دخالت بیگانگان به خصوص روس ها در شمال پرداخت.

وی همچنین از جمله افرادی بود که در موقع انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ م (تحت الحمایه شدن ایران) مخالفت صریح خود را با این قرارداد اعلام کرد که در نهایت این مخالفت منجر به تبعید وی به کرمانشاه شد.

گفته شده که وی از جمله کسانی است که قبل از انتخاب رضاخان توسط انگلیسی ها برای کودتا، پیشنهاد سلطنت به وی شده بود، ولی او از پذیرش آن سرباز زده و به صراحت اعلام داشت که قیامش به خاطر ایران و ایرانی است.

امیرمؤید در دوره سوم مجلس شورای ملی در سال ۱۳۳۳ ق از طرف مردم ساری به عنوان نماینده انتخاب شد. پس از کودتای ۱۲۹۹ ش رضاخان میرپنج که از نزدیک با او آشنایی داشت و از نفوذ و محبوبیت او و فرزندانش در نزد مردم مازندران با خبر بود مہیای نابودی وی و فرزندانش شد، لذا به این بهانه دادن موجب به افراد تحت فرمانشان و این که آنها از تحویل اسلحه به دولت خودداری کردند و سر به شورش برداشتند، به جنگ با امیرمؤید و فرزندانش پرداخت و آنها را از سر راه خود کنار زد.

از جنبه های مجهول این پژوهش، شخصیت امیرمؤید است که گاهی اوقات، خواننده در درک این نکته که وی آیا شخصیتی منفی در تاریخ ایران است یا مثبت، در می ماند، چه بسا اعمال او در حمایت از محمدعلی شاه و سلطنت طلبان و مدارا کردن وی با مشروطه خواهان سنوالات متعددی را در ذهن خوانندگان پدید می آورد. البته در طول فصول این پایان نامه سعی شده است به این مسائل به صورت شفاف پرداخته شود.

فصل اول :

کلیات

۱-۱ اهداف تحقیق

در حقیقت، از آن جا که مطالعه واکنش های نخبگان متنفذ محلی در برابر دگرگونی های اثرگذار یکصد ساله اخیر می تواند راهگشای درک این نکته باشد که چگونه گروه های سیاسی نوظهور با همیاری دولت های غربی، موفق به تغییر نظام سیاسی موجود شدند، لذا لازم می نماید تا درباره شخصیت های محلی چون امیرمؤید سوادکوهی و عملکرد سیاسی و نظامی آنها تحقیق و بررسی علمی صورت پذیرد. چیزی که هدف اصلی این پایان نامه بوده است، تا شاید بتواند گوشه هایی از تحولات مهم تاریخ معاصر ایران و در ارتباط ویژه با اوضاع و احوال منطقه سوادکوه و مازندران را پوشش نوشتاری علمی و مستند به تصویر بکشد.

۲-۱ سنوال اصلی

بی گمان در باب این موضوع سنوالات عدیده ایی به ذهن خوانندگان خواهد رسید از جمله پرسش اصلی که:

شخصیت امیرمؤید سوادکوهی چگونه بوده است و نقش و کارنامه سیاسی او را در حوادث عصر قاجار و اوایل دوران حکومت رضا شاه چگونه می توان ارزیابی کرد؟
و پرسش های دیگر که فرع بر پرسش اصلی هستند:

- ۱- موضع امیرمؤید در برابر سران حکومتی و بیگانگان بر چه پایه ایی استوار بوده است؟
- ۲- وضعیت سیاسی، اجتماعی مازندران در ارتباط با امیر مؤید چگونه بررسی می شود؟
- ۳- برخورد دولت مردان در برابر تحركات و اقدامات امیر مؤید چگونه ارزیابی می شود؟

۳-۱ فرضیات تحقیق

در این پایان نامه فرض اصلی بر این نهاده شده است که امیر مؤید سوادکوهی جزء شخصیت های تاثیر گذار در حوادث پایان عصر قاجار و اوایل عصر پهلوی بوده است چرا که چالش وی با حکومت مرکزی و بر ضد بیگانگان باعث ایجاد تنش هایی بین وی و دولت مرکزی شده است، و شاید به تصمیم گیری بانیان نظام سیاسی نوپا یعنی مسئولین پادشاهی پهلوی، درباره حذف رقبای محلی و برپایی دولت اقتدارگرای مرکزی بر کل کشور کمک کرد.

۱- به نظر می رسد که امیرمؤید تنها برای کسب اهداف شخصی به تقابل با دولتمردان و استعمارگران مبادرت نمود، بلکه در این راه از روحیه ملی گرایی و میهن پرستی نیز برخوردار بوده است.

۲- با توجه به نفوذ خوانینی چون امیر مؤید در میان اهالی مازندران و علاقه تدریجی حکومت نوپای پهلوی به منطقه، به نظر می رسد حذف خان سوادکوهی برای رضاشاه در اولویت قرار داشت.

۳- امیرمؤید به عنوان یکی از کاندیداهای تغییر سلطنت می توانست رقیب جدی برای رضاخان باشد به همین خاطر بین او و رضاخان کینه و دشمنی ایجاد شد و همین امر باعث شد تا وی در تهران به انزوا در آید و پسرانش نیز اعدام گردند.

۴-۱ روش تحقیق

اصول و روش انجام تحقیق در این پایان نامه، بر پایه پژوهش اسنادی یا اصطلاحاً روش تاریخی و کتابخانه ای استوار است، یعنی روش مشاهده غیر مستقیم و مطالعه کتب و تکیه بر اسناد و نوشته های نویسندگان گذشته و معاصر در قالب فیش برداری و پالایش آنها و فرایند تطبیق و تدوین آن یادداشت ها، به چنین صورتی، شکل پایان نامه تحصیلی به خود گرفته است.

۵-۱ پیشینه تحقیق

به جرأت می توان گفت که در زمینه شخصیت و کارنامه سیاسی و اقدامات امیرمؤید سوادکوهی تا به حال تحقیق علمی و جدی و مستقلی صورت نگرفته است و فقط در این زمینه می توان به کتاب اسناد امیرمؤید سوادکوهی اشاره کرد که در سال ۱۳۸۷ توسط محمد ترکمان جمع آوری شده است و همان طور که از نام کتاب بر می آید، او فقط به جمع آوری برخی اسناد مربوط به امیرمؤید اکتفا کرده است و کتاب وی از هرگونه تجزیه و تحلیل و ذکر وقایع خالی است. علاوه بر این دیگر کتب تاریخی و منابع آن عصر نیز فقط به ذکر نام و حوادثی بسیار مختصر از وی بسنده کرده اند و تنها کتاب های تاریخ مازندران اسماعیل مهجوری و رکن الاسفار افضل الملک، تا حدی از ایشان و حوادث مرتبط با موضوع این پایان نامه داد سخن داده اند. دیگر اینکه برخی کتب تاریخی که به معرفی رجال مهم تاریخی پرداخته اند از قبیل کتاب شرح حال رجال ایران تالیف مهدی بامداد، صفحاتی بسیار اندک را به معرفی این شخصیت اختصاص داده است. امید است که محققان و تاریخ نگاران در این زمینه تحقیقات مفصل تر و بیشتری صورت دهند تا نکات مبهم و تاریک مربوط به این شخصیت روشن گردد.

۶-۱ سازماندهی پژوهش

این پایان نامه در پنج فصل تدوین شده است: در فصل اول به توصیف اوضاع جغرافیایی و طبیعی منطقه سوادکوه و همچنین جغرافیای تاریخی این شهرستان پرداخته شده است. فصل دوم مروری کوتاه است بر اوضاع سیاسی، اجتماعی ایران از عصر ناصری تا انقراض قاجار، و همچنین اوضاع سیاسی اجتماعی منطقه مازندران در این دوره مورد کاوش قرار گرفته است. فصل سوم: با عنوان زندگی نامه، احوال و کارنامه سیاسی امیر مؤید سوادکوهی، به معرفی زندگی نامه و معرفی خاندان و نسب امیر مؤید سوادکوهی اختصاص دارد و در کنار آن بخش

هایی با عناوین ملاکین و خوانین مازندران و درگیری امیر مؤید با سردار جلیل (سالار مکرم) و سایر حوادث و برخوردهای وی با خوانین و ملاکین منطقه گنجانده شده است، علاوه بر آن حوادثی که بعد از خلع محمدعلی شاه از سلطنت روی داد و موضع امیر مؤید در برابر این حوادث و برخورد امیر مؤید با بیگانگان بخصوص روس ها در شمال و عکس العمل وی در برابر انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ م مورد بررسی قرار گرفته است.

در فصل چهارم ضمن اشاره ای کوتاه به اوضاع سیاسی ایران در زمان روی کار آمدن پهلوی اول و کودتای ۱۲۹۹ ش به مقابله رضاخان با امیر مؤید و برخورد رضاخان با وی و فرزندان او پرداخته شده علاوه بر آن شورش لهاک خان نیز به صورت مختصر در بخش پایانی این فصل گنجانده شده است. فصل پنجم نیز نتیجه ایی که از این پایان نامه به دست آمده را آورده است.

۷-۱ مشکلات

در تدوین این پایان نامه مشکلات و سختی های فراوانی در مسیر راه نگارنده قرار داشته است از جمله: کمبود منابع مربوط به موضوع این پایان نامه، زیرا که در باب شخصیت امیر مؤید و کارنامه سیاسی و تحقیق جامع و ویژه ای تا بحال صورت نگرفته است و این نکته کار جمع آوری و تدوین این پایان نامه را با مشکلات فراوان مواجه کرد.

دوم: یکسان نبودن مطالب در کتب مختلف و غرض ورزی ها و یک جانبه نگری های برخی از نویسندگان در بزرگ نمایی یک واقعه یا شخصیت، یا کم اهمیت جلوه دادن آن، که خود مشکل اساسی نگارنده در تمیز دادن مطالب مستند و راستین از هم بوده است.

در نهایت اینکه مسلماً این پایان نامه دارای نواقص و ایرادتی است که در درجه نخست، خطاهای آن متوجه نگارنده خواهد بود و محاسنش متوجه اساتید ناظر بر کار، امید آن دارم تا صاحب نظران و پژوهندگان و استادان ارجمند و بخشایشگر به دیده اغماض و چشم پوشی به آن بنگرند.

فصل دوم:

موقعیت جغرافیایی و اوضاع طبیعی منطقه سوادکوه

۱-۲ اوضاع طبیعی مازندران و شهرستان سوادکوه

مازندران ناحیه ای است در شمال ایران بین رشته کوه البرز و ساحل جنوبی دریای خزر، خاک این منطقه جلگه ایی رسوبی و مخلوطی از سنگ و شن و ریگ می باشد، این استان با ۲۴۰۹۱ کیلومتر مربع مساحت، در حال حاضر حدود ۲/۹۲۲/۳۷۶ نفر جمعیت دارد. مازندران دارای ۱۷ شهرستان می باشد که از این قراراند:

شهرستان آمل (شامل آمل، لاریجان، شاهاندشت، آب اسک، نیاک)، شهرستان بابل، سابقاً بارفروش، (شامل: بابل، بندپی غربی، بندپی شرقی، امیرکلا، کتاب، بابل کنار، لاله آباد)، شهرستان بابلسر (شامل: بابلسر، رودبست، بهنمیر،)، شهرستان بهشهر، (شامل: بهشهر، رستمکلا، زاغمرز، گرجی محله، میانکاله)، شهرستان جویبار (شامل: جویبار، لاریم، کردکلا)، شهرستان چالوس، (شامل: چالوس، مرزن آباد، کلاردشت، نمک آبرود)، شهرستان رامسر، (شامل: رامسر، جواهر ده)، شهرستان ساری، مرکز استان (شامل: ساری، دودانگه (پریم)، چهاردانگه (کیاسر)، فرح آباد، گلما، لاک دشت)، شهرستان سوادکوه (شامل: پل سفید، زیرآب، شیرگاه، آلاشت، ورسک)، شهرستان تنکابن، (شامل: شمسوار، نشتارود، دوهزار، سه هزار)، شهرستان فریدون کنار شامل: فریدون کنار، دهفري، خزرشهر، دریاکنار، شهرستان قائم شهر (شامل: قائم شهر، کردی خیل، ارطه، تیلار)، شهرستان گلوگاه، (شامل: شهر گلوگاه و دو بخش مرکزی و کلباد)، شهرستان محمودآباد (شامل: محمودآباد، سرخرود)، شهرستان نکا، (شامل: نکا، هزارجریب)، شهرستان نوشهر، شهرستان نور (شامل: نور، رویان، چمستان، لاریج).^۱

شهرستان سوادکوه یکی از شهرستان های استان مازندران است که با وسعتی در حدود ۲۴۴۱ کیلومتر مربع در قسمت جنوبی استان مازندران واقع شده است. این شهرستان در دامنه

^۱ آمارنامه استان مازندران، سال ۱۳۸۵، سازمان مدیریت و برنامه ریزی مازندران، ص ۷۴